

Afbraak en meer behoeften

Het zal weinigen de laatste tijd zijn ontgaan dat de aangekondigde bezuinigingen op het welzijnswerk de nodige beroering teweeg hebben gebracht.

De direkte aanleiding vormde de begrotingspost voor de rijksbijdragen sociaal-kultureel werk, waarop het afgelopen jaar 290 miljoen stond. De voorgenomen korting voor 1987 bedraagt 125 miljoen, oftewel bijna een halvering van een sektor die de laatste jaren zeer zwaar heeft moeten inleveren.

Echter, hiermee zijn we er nog niet, want de invoering van de Welzijnswet per januari 1987 zal tot een verschuiving van de middelen tussen de verschillende gemeenten leiden. Gemeenten die in de loop der jaren een prima voorzieningennivo hebben opgebouwd zullen geld moeten afstaan aan gemeenten die bijvoorbeeld een buurthuis of een jongeren centrum een overbodige luxe vonden.

VIER DUIZEND BANEN WEG

De omvang en dienstverlenende taken van het sociaal-kultureel werk worden nogal eens onderschat. Om een indruk te geven van de maatschappelijke voorzieningen, die het sociaal-kultureel werk biedt, volgt hier een - overigens onvolledige - opsomming: jeugd- en jongerenwerk, sportieve recreatie, peuterwerk, klub- en buurthuiswerk, kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening en volkskultuur, opbouwwerk, vormings- en ontwikkelingswerk, diverse vormen van vrijwilligerswerk al dan niet ondersteund door professionele krachten.

Velen, vooral mensen met lage inkomens, maken van deze voorzieningen gebruik; beter gezegd zijn erop aangewezen. Bijvoorbeeld de kinderopvang, vakantie-activiteiten, taallessen, huur- en belastingadviezen, vergaderruimte voor aktie-, vrouwen- en migrantengroepen, laag geprijsde of gratis toneel- en muziekvoor- stellingen, enzovoort. Het is niet voor niks dat de overheids-subsidie in belangrijke mate terecht komt bij de klub- en buurthuizen en jongeren centra.

Of er nu veel of weinig bezuinigd zal worden, vaststaat dat de personele gevolgen aanzienlijk zullen zijn. Voorlopige schattingen gaan er in ieder geval vanuit, dat vierduizend van de tienduizend werkne(e)m(st)ers hun baan zullen verliezen. Er wordt dan wel van uitgegaan dat de gemeenten en provin-

cies de bezuinigingen van Brinkman ten volle zullen doorberekenen.

Bij het verschijnen van Solidariteit zijn inmiddels de eerste grote protestakties achter de rug. Centrale eis: ongedaan maken van de bezuinigingen!

GROEPEN 'MET ACHTERSTAND'

Natuurlijk komt ook nu weer in alle discussies de vraag op, welke maatschappelijke functie het welzijnswerk nu nog eigenlijk heeft. Alvorens op die vraag in te gaan kan een stukje geschiedenis geen kwaad. De rol van de overheid ten aanzien van wat later welzijnswerk werd genoemd, is vanaf het begin van deze eeuw zeer dominant geweest. De kapitalistische ontwikkeling noodzaakte de overheid om zeer langzaam verandering te brengen in de arbeids- en levensomstandigheden van de arbeidende klasse. De groeiende overheidsbemoediening was en is nog steeds bepalend voor de plaats van het welzijnswerk in het kapitalisme. Centrale punten waren de verbetering van de slechte levensomstandigheden en de opvoeding van de arbeid (st)ers. Tegelijkertijd werden er binnen de arbeidersbeweging allerlei initiatieven ontwikkeld om de arbeid (st)ers op maatschappelijk gebied weerbaarder te maken.

In eerste instantie werd het werk gedaan door geschoolde arbeid(st)ers, soms als vrijetijdsbesteding, maar nog later zal de professionalisering intreden. De werklozensteun in de jaren dertig deed de rol van de overheid verder toenemen. Hoewel in de jaren vijftig de positie van het partikulier initiatief nog wel benadrukt werd, kwam de overheidsbemoediening tot uitdrukking via een stroom van subsidieregelingen. Openbare instellingen gingen steeds meer taken van het gezin overne-

men. Hoewel er in de jaren zestig tekenen waren dat de overheid tot een meer algemeen welzijnsbeleid wilde komen, dus ook de amsterdamsse goudkust z'n welzijnswerker, zien we toch tot op heden een overheidsbeleid waarbij in eerste instantie de nadruk ligt op het werk ten aanzien van 'groepen met achterstand'.

Bij deze ontwikkeling zijn twee opmerkingen te maken.

■ Onder invloed van de diepe economische neergang en de daling van het levenspeil neemt het aantal groepen 'met een achterstand' zienderogen toe. Het vertrouwd plaatje uit de jaren vijftig en zestig van werkenden en niet-werkenden wordt vervuld voor een samenleving bestaande uit: minimumloners, modale en hoge inkomens, werklozen, WAO-ers, bewoners uit saneringswijken, woonwagenbewoners, vrouwen en etniese minderheden in achtergestelde posities, druggebruikers, enzovoort.

Door deze verschuiving worden de doelstellingen bijgeteld. Waren in de jaren zeventig vorming, bewustwording en zelforganisatie terugkerende begrippen in doelstellingen en beleid, in de jaren tachtig wordt er veelal sprake van ondersteuning, ontmoeting en emancipatie.

■ Weliswaar is de eerste zorg van de overheid hoe houden we deze groepen in het gareel', gelijktijdig dwingen deze groepen hun minimale voorzieningen af. Nogmaals, ze maken er gebruik van, zijn erop aangewezen en proberen ze naar hun hand te zetten.

De nauwelijks verminderde werkloosheid en de doorzettende aanval op het levenspeil van veel gebruik(st)ers van de klub- en buurthuizen en jongeren centra (landurige jongerenwerkloosheid!) versterken de betekenis van de voorzieningen van het welzijnswerk. We zien dan ook de laatste jaren een uitbreiding van de werkgebieden: onderwijsvoorrangswerk, emancipatie-activiteiten, alfabetisering, vrouwenkursussen, bejaardenactiviteiten, projekten voor laag- en ongeschoolde jongeren, opvang van randgroepjongeren en drugge-

THEMA - OVERHEID EN AFBRAAK VAN DE TOEKOMST

Solidariteit

bruikers, jeugdwerkloosheid, hulpverlening, enzovoort.

De door Brinkman aangekondigde kaalslag brengt dan ook - naast het verlies van arbeidsplaatsen - een aanzienlijke ontwrichting mee in het bestaan van de zogenaamde achterstandsgroepen. Juist omdat hun isolement hierdoor dreigt toe te nemen en de vakbondswinkels hierop geen antwoord zullen hebben, is keren van deze bezuinigingen een bijzondere vakbondstaak.

RON BOOT
werkzaam in een jongeren-
centrum in Heemskerk,
lid AbvaKabo